



ТРИ ЦЕНТИ в З. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТИВ За кордоном.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0801 — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕМОГЛА ПРИ ВИБОРАХ У МЕЙН ЦІЛА РЕСПУБЛІКАНСЬКА ЛІСТА

Портленд, у стеїт Мейн, 14 вересня (Звідолення по радіо в год. 6 ранку). — Звіти, які наспіли з виборчого терену виказують, що переможною вийшла ліста кандидатів Республіканської партії у всіх округах. На чолі переможців стоїть пані Маргарет Чейз Сміт, як перша сенаторка з Республіканської партії. Губернатором вийшов Фредерік Дж. Пейн, а так само і конгресмени Френк Фелловс, Роберт Гейл, Чарлс Нілсон. З інших виборчих округів ще не наспіли повні обрахунки, однак всюди вибір республіканців є забезпечений. Стеїт Мейн вважається традиційно республіканським, однак за часів Рузвельта Демократи здобули деякі важні становища.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН СЛІДСТВО НАД НАУКОВЦЯМИ ЯК ПЕРЕШКОДУ В КІННІ ПРАЦІ

Вашингтон, 13 вересня. — Президент Труман заявив, що праця науковців є необхідною для безпеки нації, однак її можна зробити неможливою через витворення атмосфери, у якій жадна людина не чується безпечною проти прилюдних нападів, очорнювання і сплетень. Така атмосфера є неамериканською, і вона не повинна бути до зміни переконань на бажання людей, які мають вплив в політиці, як це буває в поліційних державах. — Цей погляд висловив президент виходячи з групи науковців, які зібралися на нарадах Американського Товариства для Поступу в Науці. Хоч в його привіті не було нічого сказане про слідство, ведене комісією неамериканських діячів над шпигунством при атомовій силі, то кожний розумів, що це відноситься до цієї справи.

ЗГАДУЮТЬ ІМЯ АГЕНТА В АТОМОВІЙ ШПИГУНСТВІ.

Вашингтон. — Палатна комісія неамериканських діячів виявила значний поступ у слідстві в справі шпигунства при атомовій силі. Предсідник комісії Дж. Парвел Тамес заявив, що він найшов ім'я одного агента, який був зайнятий шпигунством в користь СРСР. Цим агентом був Артур Адамс, який втік з Америки при кінці 1945 р. За відомостями конгресмена Тамеса, Адамс є уродженцем Канади, походить з фінського роду, покінчив університет у Канаді і дістав завдання від комуністів видістати атомову й радарову тайни в Америці. Він був зайнятий в роботі Ерика Бернея в Нью Йорку під ч. 522 П'ята Евеня. Берней займався виробом фонографічних пластинок і мав бізнес під назвою „Кіно Рекордінгс“.

НІГРИ З ВІРДЖІНІ ЗА- ВЛЯЮТЬСЯ ЗА ТРУМАНА.

Ричмонд, Вирджинія. — Нігри в стеїт Вирджинія організували стеїтський комітет для переведення пропаганди між ніграми, щоб вони голосували за вибір Трумана на президента в дні 2 листопада. Завданням комітету буде вяснити цілі програми громадянських прав, яку проголосив Труман.

Президент і його кабінет на нарадах у справі Берліна

Вашингтон, 13 вересня. — Президент Труман обговорив з секретарем Маршалом і цілим своїм кабінетом положення в Берліні, однак вислід наради остається в тайні. Секретар Маршал вийшов з наради бічними дверми, щоб не зустрінути кореспондентів. Білий Дім теж не виявив нічого з наради кабінету, тільки сказано було, що це було чергове засідання кабінету в понеділок.

Міжтим департамент стеїту ще раз затаркнув справу советських учителів. Косенкін і Самаринів, коли Совети поновно зажадали їх видачі. Маршал відповів, що учителі заявили своє зречення з советського громадянства і намір прийняти американське громадянство, отже уряд не може нічого в цій справі зробити і вважає її за покінчену.

Департамент стеїту повідомив теж советську амбасадю, що американський консулат у Владивостоці вже замкнений і тому хотів би знати, коли Совети замкнуть свої консуляти в Нью Йорку й Сан Франциско.

РІКЕНБАКЕР ЗА НЕГАЙНУ ГОТОВІСТЬ ДЛЯ ВІДСТРА- ШЕННЯ РОСІЙ.

Вашингтон. — Повна готовість Америки до війни це єдиний аргумент для відстрашення Росії від агресії — це погляд капітана Е. В. Рікенбакера. Колишній герой летунства ще з першої світової війни був призначений на прем'єрні фільми: „Повітряна сила це мінлива сила“. Він заявив, що війна з Росією може прийти кожної днини, однак до неї може не прийти. Це залежить від того, чи Америка буде сильною чи слабою під військовим оглядом.

НІМЕЦЬКІ РЕДАКТОРИ НЕ БАЧАТЬ ВОЄННОГО НЕБЕЗ- ПЕКИ.

Нью Йорк. — П'ятнадцять німецьких редакторів і видавців газет приїхали до Колумбійського університету на журналістичний семінар, який тривав 6 тижнів. У розмові вони погодилися на спільний погляд, що нема причини боятися нової світової війни через кризу в Берліні. Однак вони висловили погляд, що Аліантське Військове Правління не відзеркалює погляду Західних держав, як цього можна б надіятися. Про можливість війни вони сказали, що Росія не може виграти війни проти Західних держав.

ПОЧИНАЄТЬСЯ ПРАЦЯ БІЛЯ БУДОВИ ГОЛОВНОЇ КВАРТИРИ О. Д.

Лейк Сокекс, Н. Й., 14 вересня. — Сьогодні в полудне офіційно буде започаткована праця біля будови головної квартири Організації Об'єднаних Держав над Іст Ривер в Мангеттен в Нью Йорку.

ВІДЛОЖЕНО ДЕНАЦІФІКА- ЦІЙНИЙ СУД НАД ГІТЛЕ- РОМ.

Мюнхен, Німеччина, 14 вересня. — Німецький денацифікаційний суд приготував все потрібне для судового процесу над Гітлером та його жінкою Евою Браун. Їх судитимуть „позаочно“, згідно по смерті. Проте, з огляду на хворобу судді, суд відложено на неозначений час.

В БЕРЛІНІ АМЕРИКАНЦІ ВИДАЛИ СОВЕТАМ УКРАЇНКУ

Берлін, 14 вересня. (АП) — Вчора тут виявлено, що з дозвільшення американського військового команданта Берліна, полк. Френка Говлі, Советам видано ще в дні 6-го вересня 14-літню українку, Галину Короленьку, хвору на діточий параліч, до якої Совети мали претенсії як до своєї громадянки. Коротке повідомлення про історію цієї українки було свого часу подане на сторінках преси. Ще в 1946 році одна католицька організація забрала її з советського сектора та в цілях лікування примістила в німецькому госпиталі в американському секторі. Тепер лікарі хотіли її оперувати, повідомляючи про це Советів, що негайно переслали свій амбуланс та домагалися видачі дівчини. Міжнародна Організація для Збігів (ІРО) в дні 2 вересня прохала в американського команданта проволочи у видачі, щоб переставити відповідне доходження, чи Галина Короленько є справді советською громадянкою. Чотири дні пізніше її видано Советам, а американський командант заявив, що ІРО не є визнане представництвом чотирьох держав в Берліні і не підставі чотирьох державного договору кожний громадянин одної з цих держав повинен бути виданий своїм суверенним властям, якщо ці видачі домагаються. На цій базі теж вирішено долю Галини Короленько.

„Армія-привид“ в боротьбі за волю України

ІНТЕРЕСНІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО УКРАЇНСЬКУ ПОВСТАНСЬКУ
АРМІЮ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ЖУРНАЛІ.

Нью Йорк, 14 вересня. — Відомий журнал „Пелжент“ у виданні на жовтень помістив рекламовану на заголовній сторінці довшу статтю Альберта Бренда і Джеймса Пейна про „Армію-привиди проти Росії“, в якій мова про Українську Повстанську Армію, її боротьбу та цілі. Автор має свою концепцію та свої інформації про УПА та „бандерівців“. Він переповідає коротку історію УПА, в якій під кінець війни вже об'єдналися всі українські повстанські групи та в склад якої входять теж повстанці відомі під назвою „бандерівців“, названих так від імені їх провідника, Степана Бандери. Але після війни на знову окупованих більшовиками українських територіях залишилися всілякі групи бандитів і горлопанив, що не мають нічого спільного з українським визвольним рухом взагалі, а з „бандерівцями“ зокрема, але які часом самі себе називають теж „бандерівцями“, підніваючись безправно під цю назву українських революціонерів. В подібних випадках більшовики самі організували бандитські банди та проголошували їх „бандерівцями“ в цілях компромізації українського визвольного руху. Армію-привид автор називає УПА тому, бо вона є всюди і ніде. Він переповідає загально відомі подвійні факти в боротьбі УПА, силу якої обраховує на 30,000 воїнів регулярних військ та понад 300,000, які цю армію активно підтримують. Автор не не скриває своїх симпатій до УПА та до її героїв.

АНГЛІКА ДОМАГАЄТЬСЯ ПЕРЕКЛАДУ БІБЛІЇ ДЛЯ РОСІЯНИВ.

Лондон, 14 вересня. — Місцевий „Таймс“ в сьогоднішньому виданні надрукував лист до одної англійської жінки росіянина, в якому вона пропонує британську допомогу для перекладу біблій для росіян. Виявляється, що останній російський переклад біблій зроблено ще 125 років тому і на мові, яку сьогодні вже не кожний росіянин розуміє.

ВІЙНА В ІНДІЇ

ІНДІЙСЬКА АРМІЯ ПОЧАЛА ІНВАЗІЮ НА ГАЙДЕРАБАД,
ЩО ОБОРОНЯЄТЬСЯ.

Нью Делі, Індія, 14 вересня. — Індійська армія, підтримана авіацією, почала вчора вранці інвазію на незалежне князівство Гайдерабад. Не зважаючи на завзятий опір гайдерабадських збройних сил, індійці протягом дня поступили приблизно на 30 миль вглиб країни, а їхні бронетанкові частини підступають до столиці. Провінція Гайдерабад положена в центрі індійської домінії між ріками Годоварі та Кістна і має біля 13,000,000 мешканців. Її столиця тої ж назви нараховує пів мільйона мешканців та відома з ткацького і паперового промислу. Губернатор Індії видав прокламацію, в якій стверджує, що безпека Індії сильно загрожена внутрішніми безпорядками. В Гайдерабаді при владі є мусульмани, що симпатизують своїм одновітрянцям в Пакистані. Індійські війська почали інвазію з трьох головних стратегічних пунктів і їх першою головною ціллю, вийшло б, є місто Секундерабад, в безпосередньому віддаленні від столиці країни. Головною причиною інвазії вважається нехті мусульманських керівників Гайдерабаду прилучитися до Індійського Союзу. У відповідь на виступ про інвазію, в поодиноких місцях Індії відбулися демонстрації і товпа домагалась війни проти Індії в обороні Гайдерабаду. Уряд Гайдерабаду зі свого боку звернувся до Ради Безпеки О.Д., домагаючись негайного припинення індійської інвазії та розгляду цілої справи, як загрозливої для світового миру.

СОВЕТІ ЗАСУДИЛИ 5 МО- ЛОДІХ НІМЦІВ НА 25 РО- КІВ ТЮРМИ КОЖНОГО ЗА ПРОТИ-СОВЕТСЬКУ ДЕ- МОНСТРАЦІЮ В БЕРЛІНІ

Берлін, 14 вересня. — Советський військовий трибунал в Берліні засудив вчора 5 молодих німців, жоден з яких не має ще 20 років, на кару каторжних робіт по 25 років для кожного, за їхню участь в проти-комуністичній демонстрації в чотирьох майданчиків. Їх обвинувачували за обкидання камінням советських воїнів та за здергання советського прапора з Вранденбургської Брами. В судовому доходженні більшовини твердили, що молодці були „підбурені західною пропагандою“, що заставило їх взяти участь в „провокаційній, анти-демократичній та підбурюючій до війни демонстрації біля Райхстагу“. Вина обвинувачених, згідно зі советськими твердженнями, була доведена їх власними признаннями. Вироку вже нема апеляції. В західних секторах Берліна советський вирок оцінено як „поворот до часів націонал-соціалізму Адольфа Гітлера“.

ЗА ХІД ДНІ СОЮЗНИКИ ПО- ГОДИЛИСЯ ЩОДО ДАЛЬ- ШОЇ АКЦІЇ В СПРАВІ БЕРЛІНА.

Лондон, 14 вересня. — Речник британського міністерства закордонних справ вчора заявив, що американські, британські та французькі власті погодилися щодо дальшої акції в справі советсько-західних розбіжностей в Берліні та видали відповідні інструкції своїм дипломатам в Москві. На найближчий час там заповідається чергову конференцію з Молотовим і, правдоподібно, теж зі Сталіним.

БЕРЛІНЦІ ВІРЯТЬ В ЗАХІД- НУ ПЕРЕМОГУ.

Берлін, 14 вересня. — Перевернена між населенням Берліна анкета виявляє, що абсолютна більшість німців вірить в західну перемогу в теперішньому спорі зі Советами. Берлінці теж переконали, що західна авіація зломить советську блокаду міста, а само населення волить дальші господарські обмеження, ніж політські в заміну за советську контролю міста.

УРЯД КЕЛІЯ ПРАЦЮЄ НАД ЕКОНОМІЧНИМИ РЕФОР- МАМИ.

Париж, 14 вересня. — Новий французький уряд прем'єра Генрі Келія безупинно працює над новою економічною програмою, що мала б поліпшити господарське положення країни. З тимчасових інформацій виходить, що уряд намагається стабілізувати ціни і заробітну платню, а для державних видатків шукає нових податкових джерел. Ще початися в цьому місті та триватимуть біля двох тижнів. Під час конференції будуть обговорені всі важливі справи, як закордонні так і внутрішні.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00

В Джерсі Сіті і закордоном:
 На рік \$10.00
 На пів року \$5.25
 На три місяці \$2.75

Число з понеділка (англійською мовою):
 На рік \$2.50
 На пів року \$1.50

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BYrant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕ Ж ТА „ТВЕРДА РУКА“?

В часі від 31 липня до 27 серпня амбасадори західних потуг відвідали Кремль вісім разів, намагаючись знайти мирну розв'язку критичної ситуації в Берліні. Бувало московські князі ходили з чолобитною до татарських ханів, а тепер, як виглядає, представники Злучених Держав, Великої Британії та Франції б'ють покони перед червоним московським царем, думаючи так рятувати мир у світі. Московські царі, склавши чолобитню та данину, діставали колись від ханів бодай за поручку миру, що годі сказати про сучасну чолобитню демократії перед большевицьким ханом у Кремлі. Прямо тому, що Сталінові мир не бажаний.

Москва завдала провокативного поведінкою підкопати престиж демократичних потуг і то до такої міри, щоб народи, які покладають надії на ці потуги, наглядно побачили, що з їхніх надій нічого не вийде. Політичні спостерігачи погоджуються, що коли мова про Берлін, то в німців є назагал переконання, що скорше чи пізніше, а німецька столиця таки опиниться в цілості в російських руках. Уже саме це психологічне наставлення німців вказує, що в Європі не дуже то довіряють голошеній Америку політиці „твердої руки“ у відношенні до СРСР. Мабуть не дуже довіряють теж і запевненням Вашингтонського уряду, що американці Берлін не покинуть. Але берім справу так, що американці остануть в Берліні. Значення їх все одно підпадає, бо не матимуть великого впливу на економічну діялку, в сучасну пору найважливішу. Визнавши советську валюту як панівну в Берліні та рипившись стягнути з обігу „західну марку“, демократичні потуги віддали в руки СРСР найціннішу зброю, бо контролю над цілим економічним життям. Советська влада використовує це повністю на свою користь та ще при допомозі німецьких комуністів, яким дасть тепер кращу можливість розбивати об'єднання голодних німців під демократичним прапором.

Не зважаючи на нові концесії, дані демократичними потугами Советам у Берліні, кожна нова вість з Берліна є для американців далі „потрапляючою“, бо згадує за нові советські провакції. Як довго ці „потраплення“ триватимуть, не знаємо. Зате знаємо з книжки сенатора Дж. Говарда МакГрета „Влада народу“, що вони не є новістю, бо переживав їх навіть Рузвельт, як переконався, що Сталін не додержує слова і не дає „політичної свободи народам Східної Європи“. Від цього часу американський нарід пережив багато подібних „потраплення“. Якраз з цього зродилася нова політична лінія, себто політика „твердої руки“ відносно СРСР. Покищо не видно успіхів з цієї зміни, бо якщо нема зрівняння відносин між урядами Злучених Держав і Советським Союзом, то тільки тому, що Злучені Держави далі уступають.

До чого така політика веде і доведе, не знаємо. Одно певне, що добра з неї не буде. Правда, це гарно звучить, що масмо „одну“ законорну політику та що не зважаючи на партійний поділ і політичні розбіжності у внутрішньому житті, ця політика буде продовжуватись навіть тоді, коли б у листопаді була вибрана нова адміністрація. Ще гарніше, що ми згідні з цим „мир з справедливості для нас та усіх інших миролюбних народів“. Але де ділась „тверда рука“, яка повинна це все здійснити?

Виконаймо зобов'язання

Програму, яку проголошують українські установи чи комітети, зв'язану з політичною чи чисто гуманітарною акцією, не дається не раз виконати з „дрібною“ причини — браку гроша. Одинці, які в проводі такої акції в центрах, чи на місцях, просто не знають, кого за це робити відповідальним. Тому, що саме підтепершню пору як гуманітарна, так і політична акція, потребують доконечне свіжих фондів, спробуємо щеро обговорити цю проблему, але з іншого боку.

Сягнемо пам'яттю в недавнє минуле, коли то серед світової фінансової катастрофи майже всі держави відмовилися сплатити Америці довгі за часів першої світової війни і єдина Фінляндія не скидала з себе раз затягнутого зобов'язання. Вона серед найбільш скрутного фінансового положення платила не лише відсотки від затягнутої позички, але й сплачувала умовлені рати на довг. Коли прийшла політична криза в житті цієї нації — війна з Росією, а потім друга світова війна, американські урядові й громадянські чинники пам'ятали фінську совісність у сповніненні зобов'язань і віднесли до цієї країни з батьківським виrozumінням. Це була свого роду нагорода за чесноту.

Цей приклад вказує, що добрі діла таки не пропадають марно, а знаходять своє призначення не раз у цілком несподіваному моменті. Проте, випадає чистота чи ні, раз затягнений обов'язок, теж і моральний, повинен бути виконаний. З такою метою треба нам підходити теж і до сповняння прийнятого на себе обов'язку в справі рятунку життя скитальників та в справі визволення України з національної, політичної та духовної неволі.

З скитальцями надходять щораз то сумніші вісті. Там тепер розпанахилися нужда, яка грозить голодовою катастрофою, а з нею приходять вимирання людей по таборах. Туберкулоза, як природна товаришка голоду, прибирає небувалі досі розміри. Вижидання в безконечності переїзду з Європи в заморські країни, призводить скитальників до краю безнадійності. З безнадійністю приходять занепад вищих ідеалів.

Серед українського громадянства в Америці помітний є занепад первісного одушевлення до рятункової і політичної акції. Деякі старші жертводавці й діячі виправдують себе недостатком, інші виправдують свою нехоть таким викривом, як „усе тільки дай та дай!“ і т. д. Але мала виснаже-

на Фінляндія „давала й давала“, а серед недавньої, політичної кризи мала ще й відвагу сказати комуністам своє рішення слово. Тому фінці, малий народ, досі це не пропали і сьогодні в світі їх шанують за високі моральні цінності, за їх справжній патріотизм, за їх справжнє героїство. Тому Фінляндія мала, має і матиме багато приятелів у світі, теж у біді.

Коли прийде нова скрута на український загаль, чи зверне світ увагу на українців так, як звернув на фінів?

Відповідь на це мусить дати сам український народ. Ми певні, що він дає цю відповідь на українських землях кожного дня, а остаточно відповідь дасть тоді, коли прийде час нового національного зриву.

Однак відповідь мусить дати теж і українські скитальці в Європі. Відповісти мусимо і ми, американські українці, борятися українського народу ми вважали і далі вважаємо нашим почесним завданням.

Від цього, як виваються українські скитальці зі своїх національних завдань, залежати багато, як демократичний світ глядітиме на весь український нарід. Від цього, як американські українці рятують українських скитальців та допомагають українській вільній справі, залежатиме чимало, які симпатії можна здобути для України серед американського загалу, а то й уряд.

Між нами в Америці є вже поважне число українців, що прибули зі скитальцями. Нам здається, що коли б ці люди зважилися енергійно до допомоги українській політичній акції, як теж за допомогою тим скитальцям, що в Європі, то наша рятункова акція, політична і гуманітарна, не стояла б так але, як це є під сучасну пору. Нові сили в Європі, це свіжий подув. Його треба чути на всіх вічах, сходинах, нарадах, бо тоді він додасть більшої сили старим тутешнім діячам до дальшої акції й дальших жертв. Дотого всім нам треба пам'ятати, що „слова пролітають, приклади притягають“. Всі ми, що їм дорога українська справа, мусимо бути в постійній напругі, в боротьбі з притупленням, з байдужістю, з демагогією. Ця боротьба матиме успіх однак тільки тоді, коли кожний і кожна з нас буде діяти і жертвувати, і то, як зі старої імміграції, так і нової. Хчі ми однаково зобов'язані, хоч не всі ми спроможні однаково виконати наші зобов'язання.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні,

Столітні роковини знесення панщини в Галичині

(Л) Феодальна система середньовічної держави перемінювала вільного й земельного селянина в панського кріпака. Селянина закріпощеного до панської землі. Він став особисто власністю феодального пана, Хитрощами й насильством позбавлено його землі й волі. Панщинний селянин не смів змінити свого місця мешкання, бо був прив'язаний до панської землі, на якій мусів працювати як панська худоба, як від, кін, або корова. Він не смів женитися без дозволу пана, а його діти з уродження були невільні. Пан судив його як свою власність, як свою річ. Він міг робити з ним, що хотів. Вбив його, то й не мав за це ніякої кари.

Цей ганебний стан селянства за часів середньовічного феодалізму привів із одного боку до повного зубожіння його, а з другого став причиною великих селянських бунтів, що почалися із часів реформації Лютра, який проповідував волю селян, і тривали аж до другої половини XIX ст., майже в усій Європі.

В старій Австрії, отже і в Галичині, що в 1772 після розбору шляхецької Польщі й припаде, знесено панщину в 1848 р., а в Росії, отже й в російській Україні, аж в 1861 році.

Цар Іосиф II. значно обмежив феодальну систему в Австрії. Селяни стали працювати тільки 100 днів у році на своїх панів, решту днів для себе. Вони мусили орати й управляти панську землю власним знарядом. Вони мусили обробляти її насамперед, і доперва по обробленні її могли обробляти власну. Такі селянські відносини панували менш-більш у всій Австрії. В Галичині під польськими панами були вони найтяжчі. Вони тривали аж до 1848 р., коли у Відні спалахнула уперше міщанська революція.

Міщанська революція в березні 1848 р. уперше видвинула домагання заведення конституції в Австрії на місце абсолютизму. Про селян з початку революції ніхто не думав.

Дня 22 липня 1848 р. скликано до одної із великих сальвіденського бургу, де вчили їзди на конях, перший австрійський парламент. Це був великий збунтований беззверового повстання міщан і студентів у Відні. З усієї держави зіхалися сюди вільно вибрані послы, в числі 383. Вони ділилися на три групи. Першу творили помірковані консервативні послы, що заступали інтереси великих земельних власників, „багатого міщанства й духовенства. Другу групу складала лібер-

альна лівиця, представники міщанських професій, лікарів, адвокатів й урядовців. До третьої нарешті групи належали селянські послы, числом около сотки. Вони не могли оснувати своєї фракції, бо говорили різними мовами народів, що заселявали Австрію і тяжко було їм порозумітися між собою. Дотого 30 селянських послів були анальабетами. Висока шляхта великодушню не захотіла брати участі в цьому демократичному парламенті. Духовні мали своїх 20 заступників, між ними двох єпископів. Деякі соціальні верстви не були цілком заступлені в цьому зібранні, як напр. промислові робітники.

В цьому першому конституційному зібранні Австрії не було людей, які були в стані зібранні Франції в 1789 р. Цим слід пояснити, що воно не могло використати беззверового повстання у Відні для своєї повної побіди. Зібрання працювало помалу й тяжко.

Раптом дня 26. липня піднісся із своєї лавки один посол і став читати такий ініціативний внесок:

„Високе зібрання зволить ухвалити: від нині касується панщинне відношення з усіми його привілеями й обов'язками при застереженні поставити, чи має бути за цю касацию яке відшкодування, чи ні“.

Цей смілий внесок упав на зібраних наме грим із ясного неба. Очі всіх звернулися в бік молодого людини, що його поставила. Був це 25-ти літній Ганс Кудліх, наймолодший між зібраними послами. „Хто він такий? Хто він такий?“ — питались послы з лавки до лавки. Кудліх був юристом і сиріткою панщинного селянина в добрах князя Ліхтенштайна на Шлезьку в Егендорфі. Бура оплесків посипалася із селянських лав у відповідь на цей внесок. А для умотивовання його, Кудліх виголосив таку коротку промову:

„Мусимо на зрівняному ґрунті вибудувати дім, який був би привітним і відповідним для всіх громадян держави, а не як це було раніше з домом з величавим фронтом, призначеним для невеличкої купки упривілеюваних класів. Мої панове! Хай від нині воля і право покотяться з цього дому до багатьох мільйонів панщинних рабів, які вимагають, щоб ганьба й тягар спали з їхніх плечей і щоб вони ставали разом із нами як передня сторожа волі. Що вони мають нині висловити, це ніякий простий параграф, а престольна промова австрійського народу!“

Ганс Кудліх був першим і найбільшим речником визволення селян із худобинного ярма панської неволі. А його внесок викликав глибоке одушевлення і заворушення серед усього панщинного селянства Австрії. Не хочемо більше працювати на панів!

Гільшість послів рішила серед загального захоплення радити над внеском Кудліха негайно на пленум зібрання і не передавати його до ніякої комісії. Впродовж дебат, що велись цілими тижнями, вийшли на світло денне потрясаючі подробиці про селянські відносини панщинного селянства. Це був загальний словесний порухок із феодальними паннами. Найрізкішу й історичну промову виголосив український селянський посол Капушак.

„Так то воно так, — говорив він, — пан шляхтич любовно трактує селянина. Як він веде його через цілий тиждень працювати, то ще і в неділю не залишає його своєї опіки, наказуючи наложити на нього кайдани та замкнути до панської стайні для худоби, щоб він у наступному тижні працював ще пильніше. Так то воно так, пан шляхтич є навіть гуманний, як він велить гарпапом бити знесиленого селянина. А як він жалівся, що його тягла худоба за слаба, щоб виконати вимагану паном роботу, то пан шляхтич кричав: Себе й свою жінку запряжи до роботи! І на триста кроків перед палатою шляхтича мусили ми покірно знімати шапки свої. А як бідний селянин захотів переступити панський побіг, то його панські поспіаки не допустили до пана шляхтича та веліли ждати йому на панському обістю: та ж селянин смердить, а пан шляхтич не може терпіти його поту! І за ці зловживання маємо ще платити відшкодування? Ні, ніколи! Хай вистачить їм тарали й кнутів, що ними обкладали панські поспіаки наші знесилені тіла! Це відшкодування для панів!“

Питання, чи і яке відшкодування мають пани дістати, було головним питанням для зібрання, за яке йшли дуже гарячі суперечки. Великі аграрники, а між ними й великі духовні власники виступали проти знесення панщини без відшкодування. Його дуже рішуче вимагали ліберально-міщанські заступники й найенергійніше обстоювали його селянські послы Кудліх, предложив дещо справлений внесок, який викликав аж 73. додаткових внесків. Посол Шлезька, у своїй великій промові вимагав, щоб парламент скоро покінчив із визволенням селян. „Як би ми нічого не зробили, крім цього діла, — говорив він, — то історія благоволитиме нас за те, що ми дали селянам повну волю!“

Уряд не мішався до дебат, уважаючи, що вони не доведуть до практичного результату. Вікці вислала реакція як свого речника, бувшого беззверового революціонера, а тепер лакейського свого міністра, Александра Баха, з такою заявою: „Питання відшкодування є після одностороннього погляду міністерства питанням права, політичної мудрості та політичної економії“. Бах грозив димісією кабінету, якщо парламент захотів би ухвалити знесення панщини без відшкодування. Це отверезило багатьох послів. Кудліх назвав поведінку Баха „навадом із засідки“. Кінцеве голосування над справою переведено 30-го серпня і то з найбільшими труднощами. За відшкодування панам голосувало 174 послів проти нього 144 послів, а 36 послів дали пусті картки.

Так упала панщина в Австрії. Так прийшло до еманципації українських селян у Галичині з панщинного ярма польської шляхти.

ІВАН КРАВЧЕНКО.

Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і нечисленним жертвам комунізму — присвячую. Автор.

37)

Вибачте! — звернувся я знову до нього, бажачи навернути його знову на відверту розмову. Ви щойно вилекали жажливу правду. Сам я теж цієї думки, тобто, що через цю м'ясорубку повинні перейти всі ті, які не піддалися там на волі переробки. Мені здається, що в одному ви помиляєтесь, а саме в тому, що як би вони не перемелювали нас на цій м'ясорубці, які би вони не пекли нас в своїх печах, то їм не вдалось вбити в нас німні світогляд, які ми з вами всади з молоком матері, бо я по собі відчуваю, що коли не перепечусь, або по-

носити догори руку тоді, коли на ваших губах буде висіти протест проти того, за що ви підносите руку. Будете підносити автоматично руку „за“ тоді, коли вся ваша істота кричить „ні“, тоді, коли на ваших губах буде висіти готове зірватися прокляття всьому тому, за що ви підносите руку, — палко закінчив він.

— цілком погоджуюсь з вами в цьому, але більшість з нас все це робили і без м'ясорубки, без печі, — сказав я.

— Так. Робили, але десь поза кутками самі критикували, глузували зі всього того, а після перебування на „фабриці переробки людини“ ви вже будете тримати свої уста на колодці.

Ось і „фабрика кухня“ приїхала! — сказав він. І ми всі зачули, що вона дійсно „приїхала“ і зупинилася біля нашої камери.

В присутності наглядача криміналісти поналивали „баланди“ з розрахунку пів літра на

в'язня, тобто в одну алюмінієву миску на двох.

Всі почали їсти, а я, не відчуваючи голоду, відмовився від „обіду“. Я був ситий. Я до відказу був ситий новими, надзвичайними враженнями. Дехто робив спробу розбудити лотиша і М-ва, але вони і голів не підняли, а тільки застогнали і залишилися нерухомо лежати. Не встали вони і вечеряти, тобто пити „чай“.

Остання половина дня пройшла в загальних балаках, оповіданнях останніх новостей, які цікавили моїх друзів по нещастю з потойбічного світу, тобто з волі, і т. д.

Я поцікавився виглядути в вікно через ґрати (шиб не було), але мене застерігли, щоб я не робив цього, або робив занадто обережно, бо коли вартувий з надвизки побачить, то буде стріляти у вікно, а коли наглядач побачить у „вовчок“ це порушення тюремного порядку, то я діста-

ну 10 діб карцеру.

Після цих застережень у мене відпало бажання виглянути у вікно.

Спали ми всі на голій підлозі, постеливши під себе то, що мали. Але саме спання було надзвичайно трагічне:

Я був п'ятнадцятим в цій невеличкій камері, розрохованій при будівництві царським урядом тільки на одного в'язня. Своєлітні „парашу“ поставили біля дверей, а самі полягали всі як один на правий бік „валетом“, тобто головами в протилежні боки, ноги кожної з нас припадали своїм сусідові або до підбіріддя, або ще гірше — під самий ніс. Десь о півночі подавалася команда всім повертатись на лівий бік. І так 2-3 рази на ніч. Вся ця маса була зденерована, сполохана, замучена, катувана, спала неспокійно, похлюхива. Дехто вночі жавхав від того, що снілось, напевно катування, стогнав, кричав, або плакав, благав,

ридав... Від важкого тюремного харчування повітря вночі в камері робилося неможливим. А до цього всього армія клопів. Це „спання“ так виснажувало людину, що вона робилася кволюю, тупою і, як б сказав, до всього байдужою.

Провівши зовсім без сну ніч, я зрозумів їх, одних мучеників. Зрозумів, чому мене, такого самого як і вони самі, вони зустріли вороже. Я відібрав у них 1/3 м² площі для спання і 0.24 м² площі для сидіння. Я покладав на дію на те, що виспиться в день, але наглядачі пильно стежили за тим, щоб в день жодна людина не спала, навіть сиділа. Лягаючи з вечора „спати“ я побачив почорнілі, спухлі обличчя лотиша і М-ва. Вони підняли голови, мутними, спухлими, темно червоними очима проводили по камері, слухаючи полягали на правий бік і знову завірили.

(Дальше буде).

XI. Конвенція Ліги Української Молоді

2) (Продовження).

Підготовка до конвенції.

Підготовка до конвенції — це одна з найважливіших завдань кожної конвенції Ліги. Треба все до найменших подробиць обдумати і приготувати, треба підібрати відповідне місце, опрацювати програму, підшукати бесідників і — найголовніше — саму конвенцію відповідно сполучувати. Сама конвенція, члени якої, звичайно, походять з різних віддалених місцевостей та робота якої ведеться при допомозі кореспонденції, цього все не могла б виконати і тому призначається окремий конвенційний комітет в місцевості, де конвенція повинна відбутися. Цей комітет, в порозумінні та при тісній співпраці ексекутиви, й виконує головну роботу в підготовці та організації конвенції.

Так було й цим разом. З хвилиною, як вирішено, що конвенція має відбутися в Акроні, там створено конвенційний комітет, що з черги мав цілий ряд відповідних підкомітетів з окремими призначеннями. До генерального, к о н а в н і й о г о конвенційного комітету входило п'ять осіб, з невідомою, Генеральною Зепко на чолі. Її співробітниками в цьому комітеті були: Віктор Пулк — заст. президента, Енн Зепко — секретарка, Джені Пулк — ректорка секретарка та Андрій Дудра — касієр.

В склад інших підкомітетів, згідно підкомітетів входили:

1. Передконвенційний: Ева Зепко — голова. Члени: Тереса Тарас, Гелен Музик, Софія Зепко, Дороти Судомір, Юлія Зепко, Алісія Поліняк, Марія Кулявець, Дороти Дудра, Стів Перка та Марія Сивик.

2. Пропагандистський та зв'язку: Голова — Софія Кудера. Члени: Вільям Мураль, Енн Купер, Гелен Мураль, Ольга Зепко та Михайло Задоречий.

3. Реєстраційний: Голова: Дороти Судомір; Члени: Ярослав Кульчицький, Ярослав Пастух, Марія Кулявець, Марія Оксі, Іван Онисько, Тереса Тарас, Ольга Сомбарі, Гелен Джансон та Степанія Чейка.

4. Фестивальний: Голова: Ольга Зепко. Члени: Вільям Медяновський, Естел Гюот, Андрій Бойко, Юніс Зепко, Вільям Ендрю та Ольга Антоноук.

5. Прийомний: Голова: Юлія Тресіддер. Члени: Юлія Зепко, Степанія Чейка, Вільям Мураль, Андрій Бойко, Гарі Гусел, Софія Зепко, Гелен Музик, Ольга Антоноук, Сем Дудра, мол.

6. Редакційно-річний: Голова: Іван Пулк. Члени: Юлія Тресіддер, Дороти Судомір, Гелен Джонсон, Сем Дудра, мол., Ларі Кох, Юніс Зепко, Петро Фігель та Віктор Пулк.

7. Бенкетовий: Голова — Віктор Пулк. Члени: Осип Судомір, Сем Дудра, мол., Гелен Джонсон, Вікторія Тарас, Павліна Тарас та Джені Пулк.

8. Мешкальний: Голова — Енн МекГовен. Члени: Марія Олександр, Вирджінія Пулк, Юніс Зепко, Марія Дудра, Володимир Малецький, Гарі Гусел, Енн Купер та Софія Зепко.

9. Соціальний: Голова: Андрій Дудра. Члени: Енн Набе-



Геновефа Зепко, Голова Конвенційного Комітету

режна, Вікторія Тарас, Павліна Тарас, Сем Дудра, мол., та Вільям Музик.

Ми зокрема вичислили по-іменно всі комітети, бо своєю працею вони повністю заслужили собі на це визнання. Підготовка конвенції, це — як кажуть — не жарт і не казки. Це кілька місяців постійних нарад, постійних ходжень, постійних турбот. На честь комітетовим треба признати, що вони справді не занедбали найменшої подробиці та зробили все можливе і не можливе, щоб конвенція була успішна. Для цієї конвенції вони винайняли один з найкращих готелів в місті, готель Мейфловвер. Для музико-танцювального фестивалю вони винайняли найбільшу місцеву залу — Арморі. Вони широко розголосили конвенцію в місцевій американській пресі, радіо та в українській пресі, головню в органі Ліги, „Тренд“, „Юкрейніан Віклі“ та в „Свободі“. Про розміри цієї праці може послужити прикладом факт, що комітет прибирав понад дві тисячі адрес еventуальних учасників конвенції і на кожну вислав п'ять, чи шість разів відповідні інформації. Це значить — щонайменше 10,000 самих адресок написати.

Ефект цієї старанної підготовки можна було спостерегти на кожному кроці під час конвенції. Кожному з учасників була забезпечена кімната в готелі, та ще й з відповідним письмем привітом від менеджера готелю. Надруковані і чепурно видані програмки точно орієнтували кожного не тільки про планований перебіг конвенції, але й про місто та все гідне уваги. В кожній кімнаті в готелі була записка куди й як та до кого вам звернутись, якщо ви чогонебудь потребували. Не тільки в готелі, але й в місті часто можна було зустріти дівчину з відзначкою конвенції та з допискою: „Я тут живу; питайте мене“. І це були справді „всезнайки“. В Акроні є такий благородний звичай, що в неділі і свята всі не тільки магазини, але й бари позамкати. Що вам робити, як в

горлі цілком засхло, що аж порох куриться? „Я тут живу, спитайте мене“; ви спитали і без сумніву одержали позитивну інформацію.

На цьому місці не можна не віддати окремої уваги голові Конвенційного Комітету, Генеральному Зепко, цій ясноволосій дівчині, що з такою гордістю завжди говорить про своє лемківське походження та якій насамперед треба завдячувати небувалій успіх конвенції Ліги. Бо під знаком Зепків фактично стояла ціла конвенція, як під їх знаком стоїть і ціла українська громада в місті Акрон. В надрукованих по-іменних списках конвенційних комітетів по кілька разів в кожному повторюється ім'я Зепко, до „Зепко“ вас і на конвенції відсилали в усіх можливих тільки справах, навіть тоді, якщо ви в неділю хотіли „згасити справу“ та як всі бари були закриті.

Геновефа Зепка є дочкою, краще одною з дочок Олександра і Константини Зепків, одних з найдавніших українських поселенців в цьому місті, що приїхали до Америки з Лемківщини. „Скільки ж тих



Софія Кудера, Голова Комітету пропаганди і публичних зв'язків

Зепків, властиво, є в Акроні?“ — запитують при нагоді власне голову конвенційного Комітету. „Одиннадцять дівчат і один хлопчик“ — відповіла вона з неменшою гордістю в голосі, з якою теж завжди стверджує своє лемківське походження. Всі вони народились в Америці і всі вони „вийшли в люди“ та своєю невтомною активністю в громадській роботі здобули собі велику увагу серед нашого загалу. Сама Геновефа Зепко, що займає тепер важливий пост в місцевій агенції повітряної комунікації, вже на двох конвенціях Українського Народного Союзу була вибрана його головною радною, не зважаючи на свій молодий вік. Активними членами місцевої української громади та українських товариств є і всі інші члени цієї великої і справді прикладної родини. Це справді було радісно спостерігати, як незвичайно зміло та з якою великою енергією і тактом рівночасно ця скромна дівчина, Геновефа Зепко, та її сестри і всі інші члени комітетів давали собі раду з безліччю найскладніших справ, зв'язаних з конвенцією та тисячкою її учасників.

При цій нагоді хочеться віддати ще деяку увагу й самій українській громаді в Акроні.

Досить докладні інформації під цим оглядом подібуємо в „Ди Акрон Таймс-Пресс“ ще з травня 1938 року. Там писалося тоді:

„Українська громада в Акроні належить до наймолодших чужомовних груп в цьому місті. Своєю історією вона сягає 1911 року, коли то Олександр Свік та Роман Гайовий рішили залишити Пенсильванію та пробувати свого щастя в Гумовому Місті. Протягом 12 місяців вони зорганізували своє перше товариство (мова



Дороти Судомір, Голова Реєстр. Комітету

про 295 відділ Українського Народного Союзу, зорганізований Гайовим в 1912 році. В громаді — як це подано в „Ювілейній Книзі“ У. Н. Союзу — є всіх 7 товариств і організацій на всіх 800 душ українського походження). П'ять років пізніше в цьому місті збудовано вже українську церкву. Головну роль під цим оглядом відіграв Френк Баран...

„Більшість акронських українців походять з Галичини. Не бракує теж кількох зі східних українських степів та козацьких земель...“

В далішому автор інформації, Чарльз Міллер, широко описує власне активність Олександра Зепка та його оцінку загального положення українців в світі.

В дописі окрему увагу віддає теж українській молоді в Акроні, про яку дослібно написано:

„Молодь, зорганізована в молодечому відділі Українського Народного Союзу, поширює свою діяльність теж на Інтернаціональний Інститут та YWCA. Під теперішнім провідом Віктора Пулка вони мають різноманітну спортивну програму. Геновефа Зепко, секретарка відділу, характеризує його словами: Ми докладно всім зусилля, щоб зберегти українську культуру...“

Автор закінчив свої довгі інформації заввагою, що „в між часі, як друге українське покоління в Америці ще — так би мовити — шукає твердого ґрунту під ногами, американські високі школи і університети з кожним роком випускають збільшувану кількість українських лікарів, адвокатів, учителів і техніків“.

Остання конвенція Ліги Молоді в Акроні переконує, що ця друга українська генерація в Америці вже знайшла той твердий ґрунт, за яким тоді ще тільки шукала.

(Дальше буде).

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ“.

На громадські вічі!

Про потребу зібрання бодай 50 тисяч доларів на Політичну Акцію для Допомоги Визволенню України, яку то збірку саме переводить Український Конгресовий Комітет, наша преса друкувала вже десятки статей і закликів. Але знаємо, що часто одна промова, виглошена живим бесідником з глибини його серця до душі й розуму живих слухачів, має кращі наслідки, як десятки друкованих статей і закликів. Тому вже на початку кампанії У. К. К. були прохання до наших громад, щоб кожна з них приготувала в себе громадське віче, на якому представник У. К. К. міг би представити громадські дотеперішні здобутки У. К. К., його завдання й працю та пляни на будуче.

Де вже такі віча відбулись, там громадяни пізнали працю У. К. К. і не тільки на вічу, але й по вічу продовжують збірку на потреби У. К. К.

В нас є ще багато громад, в яких в останніх літах не відбулось ніяке громадське політичне віче. Так не повинно бути. Цілий світ стрясается у політичній війні, Україна стоїть в муках і палає в огнях руїни. Чи ж можна в такому часі спати блаженним сном? З християнського й людського становища — це тяжкий гріх!

Тому збиваємо через всіх живих людей в кожній громаді: Кличте громаду на нараду!

В кожній громаді, в якнайшоршому часі, треба скликати громадське віче, покликати на нього представника У. К. К., і зясувавши собі спільно наше становище й наші завдання, братись до праці, до якої кличе всіх У. К. К.

Час і місце громадського віча в нашій громаді та просьбу про представника У. К. К., якого бажаєте в себе, просимо негайно зголошувати на адресу:

Ukrainian Congress Committee
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 8, N. Y.

„КУЛЬТУРА КАВИ“

Курс розрахований на курсанта з загальною освітою рівня горожанської школи; рівнож може вживатися як підручник у середніх і нижчих сільсько-господарських школах, с.—г. колонізаційних курсах. Курс цей написав спеціально для позаочного навчання кореспонденційною методою в УТГІ, професор УТГІ, д-р Олександр Архимович. Підручник складається з 4 лекцій, — разом 20 сторінок нормалізованого формату (у 4^ї), в тексті 4 малюнки.

Зміст курсу такий: I. Історія кави. II. Систематика та географія кави. III. Ботанічний опис. IV. Біологічні особливості кавового дерева та його вимоги до зовнішніх умов. V. Агротехніка кавового дерева. VI. Збирання кави. VII. Обробка овочів кави. VIII.

УТГІ після грошевої реформи

Грошева реформа, переведена в життя у Західних Зонах Німеччини в дні 20—26 червня ц. р., створила для українських високих шкіл тяжку фінансову ситуацію: значна частина їх готівки заблюкована, а її номінальна вартість зменшена в десять разів, в той час, як ціни на папір та матеріали лишилися старі, німецьким фірмам за працю треба платити в новій валюті без змін; разом з тим приплив коштів од студійників чи то аудиторного чи позаочного сектора сильно зменшився, бо ця реформа відбилася так само катастрофально і на матеріальному стані українського студентства в Німеччині та на його платиній здатності. Нині це трудно сказати, на якому саме рівні встановиться купівельна сила нової німецької марки і чи залишаться на сучасному високому рівні поштові та залізничні тарифи.

В цій тяжкій ситуації Ректорат Українського Технічного Господарського Інституту (УТГІ) в Регенсбургу-Мюнхені аживає всіх заходів для уможливлення його студійникам і далі продовжувати та докінчувати свої студії. В протилежність до тенденції німецьких державних високих шкіл — залишати студійні такси на дореформеному рівні (а для чужинців навіть підвищувати їх вдвоє!), УТГІ всі студійні такси знижує, а саме:

На секторі Аудиторного Високошкільного Навчання вплисове для студентів знижується на 25% (буде далі п'ятнадцять нім. марок), а студійна такса — на 40% (буде далі сто п'ятьдесят нім. марок за семестр). Рівночасно оголошені вписи як на перші, так і на всі діючі семестри в Регенсбургу й Мюнхені (впис до 15. вересня ц. р.).

На Секторі Позаочного Навчання вписове студійників знижується в десять разів (буде дві нім. марки), студійні такси з керівництвом навчання — приблизно втричі, в той час, як такси без керівництва навчання (самий студійний матеріал, розмножений до 20.VI. 1948 р.) — приблизно в шість разів. Поштові видатки за пересилку студійного матеріалу студійникові неприпорученими

Хвороби кавового дерева. IX. Шкіди кави. X. Країни, що продукують каву. XI. Експорт кави. XII. Сорти кави. XIII. Дальша переробка кави та способи її вживання. XIV. Кофеїн та його дія. XV. Фальсифікація кави. XVI. Сурогати кави. — Ukrainian Technical University, Regensburg, Paul Heyse 2, Germany — U. S. Zone.

Ректорат УТГІ тішить себе надією, що всі ці реформи дадуть можливість студійникам продовжити та докінчити свої студії і в той спосіб підсилити нашу Національну Політехніку на порозі двадцять сьомого року її існування.

Адреса УТГІ залишається стара: Ukrainisches Institut (Ukrainian Technical University); Regensburg, Paul Heyse Str. 2; Germany — U. S. Zone.

НОВА КНИЖКА! „БЕЗХАТНИЙ“

Написав — О. ЛУГОВИЙ.
Повість з життя українців у Канаді в двох частинах.
Нагороджена на Літерат. Конкурсі Укр. Народ. Союзу За. Держав в 1945 році.
300 СТОРІН ДРУКУ. ЦІНА \$2.00
Замовлення слати до:
Svoboda, P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Написав
Д-р А. Т. КІБЗЕЯ
В цій книжці автор описує в приступний спосіб всілякі недуги, їх прояви та лікування. Вона має 734 сторінок друку, оправлена в полотно, поділена на 22 розділи.
В цій книжці описані такі недуги: заразливі, з фізичних недомогань, з уявляючих средств, нирок, крові, серця, залоз, жил, костей; недуги жіночі, дитячі, шкірні; недуги очей, ух, носа, зубів і недуги венеричні.
Прочитавши цю книжку, можна захоронити себе і родину від всяких недуг. Ціна тільки \$3.00.
Замовляйте, пишучи на таку адресу:

„SVOBODA“

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

ЗГАРМОНІЗУВАВ ДЛЯ ХОРІВ
ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ

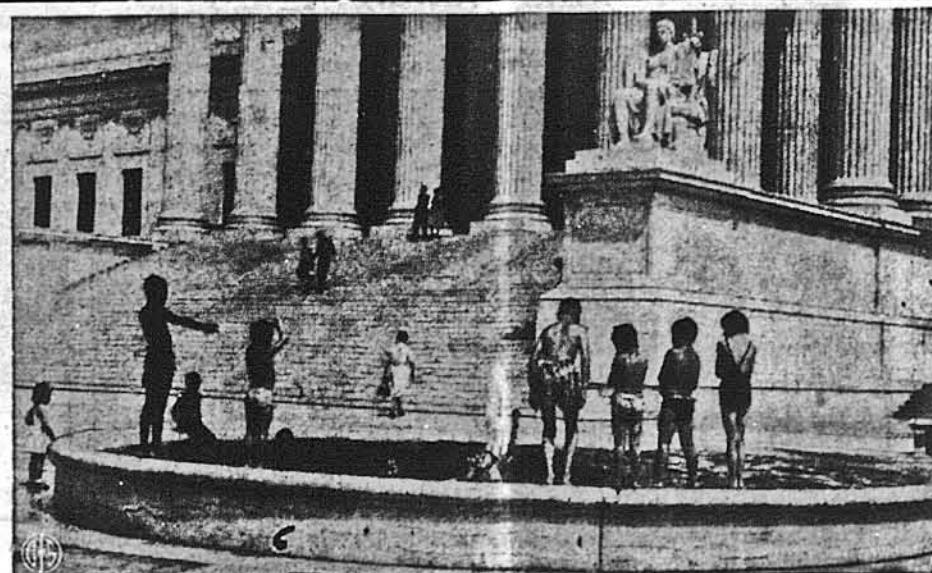
Зміст: 1) У полі могила з вітром говорила; 2) Ох, і зійди, зійди ти зіронько та вечірняя; 3) Ой, ти зіронько; 4) Ох, і закотилося тай яснее сонце; 5) Викопав я криниченьку; 6) Ой, на горі калина; 7) Ой Василю, Василю; 8) Ой, гаю мій, гаю; 9) Баршполь; 10) В кінці греблі шумять верби. Всі пісні з повним текстом пісень.

Ціна \$1.00.

Замовлення враз з належністю слати до:

„SVOBODA“

P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.



ЗНАЙШЛИ МІСЦЕ НА ДОБРУ КУПІЛЬ. — Цей басейн з фонтаном знаходиться перед будинком Найвищого Суду З'єднаних Держав у Вашингтоні. Діти догадалися в спеку, що це добре місце на охолоду і, як бачимо, скористали з доброї нагоди.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШКАГО, ІЛЛ.

Український День в Шкаго.

Заходом Ліги Американців Українського Походження відбувся Український День в Шкаго, в неділю, дня 8-го серпня, в Союзівім Домі при Вестерн Евені. Український День плановано перевести на вільному повітрі, в городі Св. Отця Миколая, але так не сталося, як планувалося.

Вже зрана почав дощ насичувати високу землю, небо закрилося темними хмарами, погода погана. Предсідник Ліги, Тарас Шпікула, пробує телефонічним порозумінням зайти на город, чи відложити, чи урядити на галі?

За порадою добрих людей та за Божою помічю таки уряджено Український День в Союзівім Галі при Вестерн Евені. Шість спеціальних про Український День не можна написати, бо непогода перекреслила цілу програму дня. Та всеж треба підкреслити захоплення, із яким цей день відбувся.

Хотят непогода вже зрана зіпсувала настрої та проте людей зійшлося надсподівано багато. Всі бадьорі й кожний зі щирістю старався витворити добрий настрій. Присутність людей та їхній настрій доказали, що цілі, для яких цей День влаштовано, є дорогі та близькі серцю наших громадян. Були люди обидвох ісповідань, старші імігранти і ново-прибулі скитальці, старі й молоді, робітники і професіоналісти. Всі вони спільно працювали за буфетом, всі разом старалися за моральний і матеріальний успіх. Найбільш радувало, як вся молодь, тут роджена і та, що прибула зі скитальцями, разом співали українські пісні та танцювали

українські танки. Приглядаючись їм, ви бачили між ними ще деякі різниці, але все це речі, для яких потрібно часу, щоб вони вирівнялись у спільнім громадським житті. Якраз ці співи і танки здіють їх уже тепер в одну громаду.

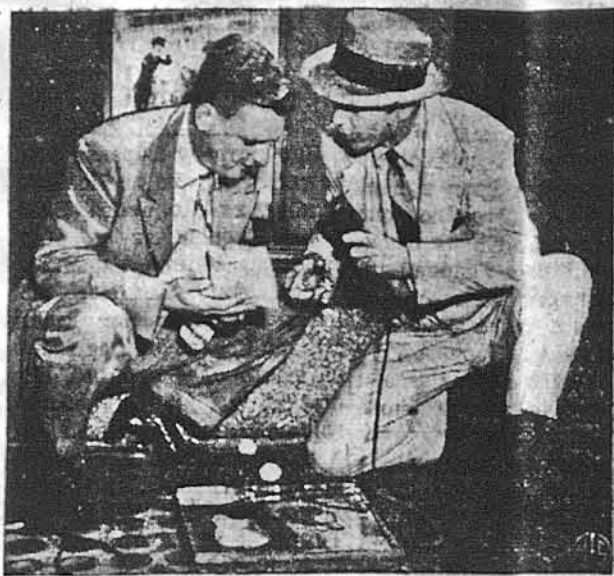
Згодом вони об'єднуються і при іншій праці, зв'язаній з допомогою визвольним змаганням українського народу.

З нагоди Українського Дня на галі промовляв п. Тарас Шпікула, а до збірки підписаний.

Жертви зложили: Український Американський Сивик Сентер \$10; по \$5: Франко Мельник, Павло Гринчишин, Іван Дужанський, Іван Рябий, Тарас Шпікула, Василь Сидорик, Дм. Гой, Ольшанський, Юліан Куць, Павло Гринчишин (ст.); д-р Гладкий \$3; Стефанія Бруда \$1.50; по \$2: Олександра Мотилка, Г. Матвій, Марія Мюлик, Сем О. лані Домарецька, Микола Кошуль, панна Подола, М. Паньків, Берестянський, Буксар, Ракуш, Роман Бараболяк, Василь Хадай, Вишиваний, О. Омелян Мицик, Винницький, Бріль; по \$1: О. Качур, Васильців, Сачавський, Ничай, Елов, Васильовський, Хоркавий, Пані П. Боднарчук, Левтук, Прокопів, Н. Забіяка, П. Фешчин, І. Лабойко, П. Паньків, Марія Лесків, П. Костерка, С. В., Микитка, Микитин, Іван Шкраба, Е. Данек, Ольга Гнатюк, Анна Дубик, Ксеня Плетяк, Михайло Козак, В. Казубець, Незнанний, Хоркавий, Галя Чушак, Пилип Бараболяк, Струць, Сопівник, Стронська, Джегановський, Івасів, Хіч. — Разом зібрано: \$136.50.

Чистий дохід, призначено по рівній половині на З. У. А. Д. К. та У. К. К.

О. Омелян Мицик.



СМАЖИЛИ ЯЙЦА НА ВУЛИЦІ. — Про африканські пугали кажуть, що там така спека, що вистачить поставити яйця на сонце, а вони зваряться. Те саме можна було сказати недавно про Нью-Йорк, бо й там була подібна спека. Два актори, що їх бачимо на картині, розбили на тротуарі яйця і не оглянувшись, як яйця всмажились від сонця.

15,955 Максим Анни і Стефанії зам. Стасек з с. Посада Новоміська (Доброміль), Стебельський Володимира, Короляк Василя від Бочок Дмитра.

15,956 Візний Дмитра з с. Бертеши (Бібрка) від доньки Візної Анни.

15,957 Семютюк Василя брата з с. Ілліці від Семютюк О. сипа.

15,958 а) Кравців Івана з с. Явче (Рогатин) від Кравців брата Василя.

15,958 б) Панчишин Яка з с. Вербилівсь (Рогатин) від Панчишин Катерини зам. Кравців.

15,959 Брагинець Прохора з м. Любень (Білорусь), Купряк Достако Павловича від Брагинець Кузьми.

15,960 Вольський Олександра Осиповича (старш. Укр. Армії) від Горська-Корвченко Зинаїди.

15,961 Балаєвич Івана з с. Маджарки (Сокаль) від Балаєвич Ігната брата сина.

15,962 Добрянський Якова з с. Явора (Турка н. Стр.) від Яворський Івана.

15,963 Оніщуків з с. Волків (Перемишляни) від Оніщук Степана с. Василя.

15,964 Кравець Івана, Дубика з с. Гірча, Дула Андрія та знайомих з Любачева від Кравець Анастасії з роду Дудів.

15,965 Наталі з дому Яворська з с. Лопушанки від приятеля д-ра Княжинський Юрія з Тисовиці.

15,966 Рідних і знайомих з с. Вишати (Перемишль) від д-ра Глюз Омеляна.

15,967 Односельчан з с. Тисова (Перемишль) від Левицький Осипа.

15,968 Грунський Осипа і Анастасії від Левицький Осипа.

15,969 Деркецький Михайл.

Кожний, хто бажає, щоби прислано ним оголошення пошукувати родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі“ безплатно, хай вишле таке оголошення впрод до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислано ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колонії коштує \$1.00.

Адм. „Свободи“.

ІТАЛІЙСЬКІ КАТОЛИКИ ПОЧИНАЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ РОБІТНИЦТВА.

Рим, 14 вересня. — У Ватикані закінчено вже підготовку плану на широку закресну акцію для організації італійського робітництва в проти-комуністичних професійних спілках. Акція вже мала б початися в найближчому часі та мала б за завдання з одного боку організувати ще незорганізованих робітників, а з другого — відтягнути їх від опанованих комуністами професійних спілок.

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 30 серпня 1948 р. помер у 59-річчя життя

ВАСИЛЬ ПЕТРИШИН, член Тов. св. Володимира, від 179 У. Н. Союзу в Ст. Луїс, Мо. Покійний походив із села Волюбів, пов. Дрогобиць, Зах. України. Поширив у смутку жону Фриду, сина Івана, дочку Марію і внука: Етта, Роймонда, Розмери і Луїс. При участі заряду тов. членів, родини і приятелів Покійного поховано з домі жалоби до укр. католик. церкви Усп. Пр. Діви Марії, а вівтак на цвинтар Резерешен. — В. П. П. М. Парашан, секр.

Дня 3. вересня 1948 р. помер нагло ідути до праці в 60-річчя життя

ВАСИЛЬ МЕДВІДЬ, член Тов. св. Володимира, від 179 У. Н. Союзу в Ст. Луїс, Мо. Покійний походив із села Ролів, пов. Дрогобиць, Зах. України. До Тов. вступив 1917 року. Поширив у смутку брата і сестер в старім краю. При участі заряду, членів і приятелів поховано з домі жалоби до укр. греко-католик. церкви Преч. Діви Марії, а вівтак на цвинтар Резерешен. — В. П. П. М. Парашан, секр.

ЗБОРІ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЬО-ЙОРК, Н. Я. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбулись в суботу, 18. вересня, в 8. год. вечір в церковній галі св. Юрія, 28 Іст 7. аул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде вибір комітету до баю. — М. Ликтей, секр.

ГЕМТРЕМ, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбулись в суботу, 18. вересня, в 8. год. вечір. Просимо всіх членів прийти, бо є багато важних справ до поладження. — Г. Крукпа.

НЬО-ГЕВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, поалає до відома членів і членіць, що місячні збори відбулись в неділю, 19. вересня, в церковній галі, 127 Парк ул., зараз по Ст. Божій. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важна справа до поладження, як рівнож буде роздана книжечка. Кожний член, належачий до бенефіту, є обов'язаний взяти одну книжечку. Принадіть своїх знайомих і випишіть до Союзу, за що дістанете нагороду. — За уряд: П. Волянник, гол.; В. Колесник, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марушак, рек. секр.

ПЛЕРНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбулись в суботу, 18. вересня, в 8. год. вечір, в домі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на час. Довгоючі членів повинні вирівняти свої забори. — І. Голубка, предс.; В. Реновель, кас.; П. Ярема, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбулись в неділю, 19-го вересня, в 12. год. вечір, в селі при 2250 В. Кортез ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вирівняти свої забори. — Когут, секр.

ПАСЕЙ, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, буде мати місячні збори в суботу, 18. вересня, в 8. год. вечір, в селі при 237 Говіт Еве. Просимо членів і членіць прийти на означений час, бо є важні справи до вирішення. — За уряд: М. Притхан, рек. секр.

ІРИНА АРТИМ
ЯК ЩАСТЯ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ
ПОЕЗІ
в кольоровій окладині
40 поезій. 75 сторін.
Ціна 25 ц.
Замовлення слати до:
"СВОВОДА"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.



ШКІЛЬНІ КНИЖКИ
КУПІТЬ ІМ ПОТРІБНІ КНИЖКИ
Не досить після дитини до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби зрозуміли її читати. Ось Вам вибір таких книжок для дітей:
ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 75 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. класу) М. Матвійчука — 75 ц.
ТРЕТЯ ЧИТАНКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука — 75 ц.
ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука — 75 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частинах. Зладив Ф. Колеса — 75 ц.
МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича — 15 ц.
МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.
ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.
Замовлення слати:
"СВОВОДА"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

НЬО-АРК, Н. ДЖ. — Тов. Калина, від. 459, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбулись в неділю, 19. вересня, в 8. год. вечір в церковній галі св. Юрія, 28 Іст 7. аул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є багато важних справ до рішення, а згідно з справою маніфестації 10. жовтня. — За Тов.: І. Кміт, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АР. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбулись в суботу, 18. вересня, в парохіальній селі, 74 Геррис Еве., в 7. год. вечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і поладження. Також буде домічання наряд про тов. забаву. Обов'язком кожного члена є старатися, щоб забави відбулись якнайкраще. — В. Кушнір, предс.; І. Коломійський, секр.

КУПИТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ПОШУКУВАННЯ
Де є **ДЕНИС МАТВІЙЧУК** і **ФРЕНК МУЗІКА** з села Дупків, повіт Скалат, Галичина. Прошу зголоситися до:
Mrs. YEVDOKIA MATVIYIUK,
R. D. 2, Jordan, N. Y.

Професійні Оголошення
Д.М. ЗАХАРЧУК
артист-малюв.
664 E. 20th St., Northampton, Pa.
Phone 2810.
МАЛОЮ: церкви, образи, сценерії, портрети.
ВИРОБЛЮЮ: хоругви, прапори, плахтани, іконостаси, балдахіми, тетраподи.
Пішіть по ширшій інформації.
З пошаною Дм. Захарчук.

Comfortably air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Estate 6-6665
OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБІГАТО
Завжди ЩАДІТЬ дещо з вашого забезпечення. Ми улаштуємо прекрасний ЦІЛИЙ ПОХОРОН за \$150.00 у випадку смерті в родині клієнта:

KAIN MORTUARIES, INC.
Найбільший український погребовий зарядчик в Америці
S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646
— or —
УКРАїнський ПОГРЕБНИК
85 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Bigelow 3-6763
225 WEST JERSEY STREET
ELIZABETH, N. J.
Phone: EL 2-3611

ІВАН БУНЬКО
УКРАїнський ПОГРЕБНИК
зарядчик погребовий по ціні так низькій як ОБСЛУГА НАКРІЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАїнський ПОГРЕБНИК
Занимається похороном в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦАХ
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
Branch Office and Chapel:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.)
Bronx, N. Y.
Tel.: MEtrore 6-6577

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошувачі на Розшуку до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа докинути подати під яким часом в розшуку було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до З.У.А.Д.Комітету, адресу якого подано при кінці.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

15,923 Головач Михайла зі Суботова над Дніпром, Калина Антона з Рогатинщини, Семен Івана з с. Липиця (Рогатин) від шкільн. товариша Крупка Романа.

15,924 Войтович Петра з с. Лабова (Новий Санч) від Войтович Юліана.

15,925 Волинець Романа, Ващак Гавриїла, Рожек Тереска від Ващак Йосифа.

15,927 Бордюнок Олексі з с. Загунин (Сянік) від Баль Миколи.

15,926 Бордюнок Олексі з Кучурова Малого (Чернівці) від Гуменюк Дмитра.

15,928 Олійник Радіона с. Василья з м. Білгородки від Олійник Євгеній д. Мирона зам. Вовк.

15,929 Королишин Василя, Пилипа і Дмитра з с. Серники Горішні (Рогатин) Матвієнків Григорія.

15,930 Родняшин Степана з с. Дибча (Ярослав) від Дикий Миколи.

15,931 Гримак Миколи і Мартишок Сидора з с. Скоморошки (Київ) від Мартишок Андрія.

15,932 Попович Михайла з с. Ветліна (Ярослав) від Попо-

вич Дмитра і Григорія с. Михайла.

Сікорська Параскеві з дому Павлюковська.

15,950 Тимочко Миколи, Камінський Григорія з с. Малашиці (Тернопіль) від Матлаха Анни з дому Салій д. Наталії Салій-Тимочко.

15,951 Грица Марії д. Андрія і Пелагії ур. в Нью-Йорку від сестри Хімак Анни з дому Грица.

15,952 Кулик Степана з Перегінська (Долина) від Кулик Марії.

15,953 а) Кривних та знайомих і парохіян мого батька о. Парашак Теодора з с. Головецька Долішного (Турка над Стриєм) від Снігурович Марії-Паращак.

15,953 б) Кривних і знайомих та парохіян мого батька о. пароху з Язівця. Броварів від д-ра Снігурович Михайла.

15,954 Сідун Марії, Анни і Володимира та Михайла, Мінняло Олександра с. Івана всі з Вел. України від Мінняло Люби з с. Успенівки артіль „Перемога“.

15,927 Бордюнок Олексі з с. Загунин (Сянік) від Баль Миколи.

15,926 Бордюнок Олексі з Кучурова Малого (Чернівці) від Гуменюк Дмитра.

15,928 Олійник Радіона с. Василья з м. Білгородки від Олійник Євгеній д. Мирона зам. Вовк.

15,929 Королишин Василя, Пилипа і Дмитра з с. Серники Горішні (Рогатин) Матвієнків Григорія.

15,930 Родняшин Степана з с. Дибча (Ярослав) від Дикий Миколи.

15,931 Гримак Миколи і Мартишок Сидора з с. Скоморошки (Київ) від Мартишок Андрія.

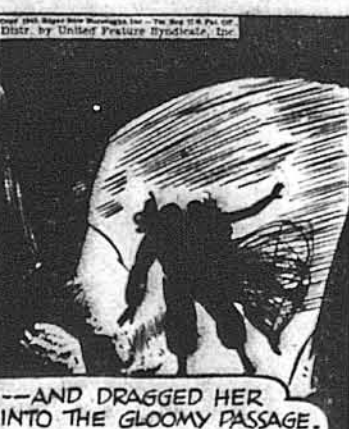
15,932 Попович Михайла з с. Ветліна (Ярослав) від Попо-

ТАРЗАН, ч. 1927. Дивне щезнення.



Заки Неда встигла добігти

до печери, Гідзел діграв її...



...і заволік у темне підзе-

мелля.



В цій хвилині Тарзан пере-

бігав довкруги угла.



Та коли він вскочив до вхо-

ду печери, він не застав там нікого.